kennis vervuld was, en niet minder grooten dunk van zijne verdiensten had; dat zij hem derhalve tot haren gemaal verkoos. De prins wierp zich aan hare voeten; te gelijker tijd deden zich welluidende stemmen en eene liefelijke muzijk in het paleis hooren, en de huwelijksplegtigheid had met de grootste pracht plaats. Al de toovergodinnen, die in den omtrek woonden, kwamen er met sierlijke equipagiën naar toe; eenige zaten in rijtuigen, door zwanen en draken getrokken; andere bevonden zich op wolken of vuurbollen.

De koning vernam, na langen tijd, het geluk van zijne dochter, verzocht haar om vergiffenis voor de zwakheid, welke hij voor Grognon, die intusschen gestorven was, betoond had, hield haar bij zich aan het hof, benoemde Percinet tot zijnen opvolger op den troon en stierf eindelijk in de armen zijner gelukkige kinderen, terwijl Graciosa zich verblijdde, de bewustheid te hebben, dat zij zich nimmer tegen de onregtvaardigheden van hare stiefmoeder had verzet, maar zich altoos gehoorzaam had getoond, zoo als eene brave dochter betaamt, hoeveel zij ook te lijden had gehad.

EINDE VAN HET TWEEDE EN LAATSTE DEEL.

DE BEROEMDE

NEDERLANDSCHE

KINDEREN.

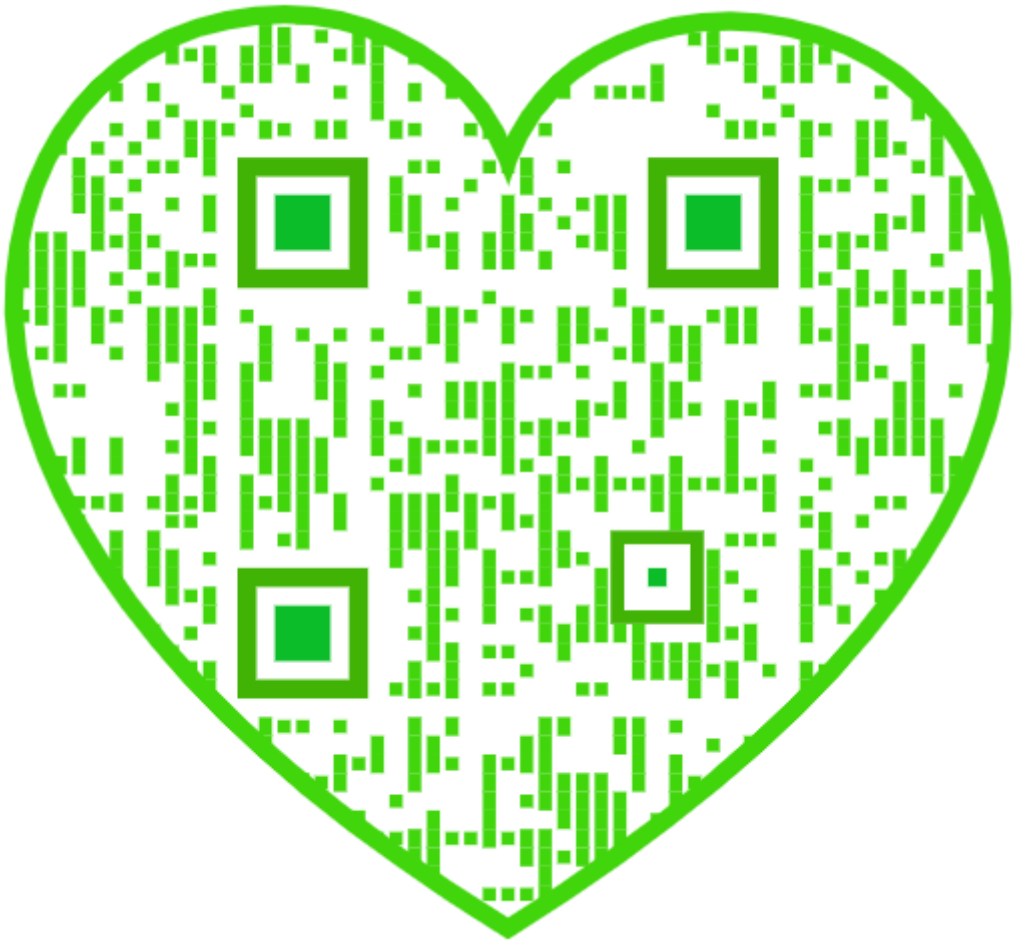

GEDRUKT DOOR DE MAATSCHAPPIJ.

Tromp.

DE BEROEMDE

NEDERLANDSCHE

KINDEREN.

'S GRAVENHAGE,

NEDERLANDSCHE MAATSCHAPPIJ VAN SCHOONE KUNSTEN.

BESTUURDER, J. J. VAN RYCKEVORSEL.

1841.

Inleiding.

Het is algemeen aangenomen; dat men door *beroemde Kinderen*, doorgaans zoodanige personen verstaat, die zich vóór hun twintigste jaar, op de eene of andere wijze hebben beroemd gemaakt of uitgemunt, en die in hunne jeugd kennelijk lieten blijken, wat men in volgenden leeftijd van hen te wachten had.

De lezers der *Bibliotheek voor de Jeugd*, zullen het, gelooven wij, niet ongepast vinden, dat wij de door ons opgenomen taak besluiten, met hen eenige levensschetsen aan te bieden van Beroemde *Nederlandsche* Kinderen, in één boekdeeltje alphabetisch verzameld.

Het aangename, maar vooral het nuttige, van dusdanige lectuur, vereischt wel geen betoog. Mogten onze jonge lezers, door deze levensschetsen, van de waarheid der stelling overtuigd worden, dat van eene goed bestede jeugd, doorgaans het geluk en de roem van geheel het volgend leven afhankelijk is.

ADRIAAN VI.

driaan Whiele (door sommigen verkeerdelijk Boyens genaamd), werd geboren te Utrecht, in het jaar 1459. Zijn vader, die een schrijnwerker was, in hem een zeer gelukkigen aanleg bespeurende, zond hem in zijn tiende jaar naar de school te Deventer. Hij had aldaar Erasmus tot schoolmakker, en maakte zulke snelle vorderingen, dat zulks ter oore kwam van Margaretha van Yorck, gemalin van Karel den Stoute, die hem op hare kosten naar de hoogeschool van Leuven

zond. Hij werd spoedig leermeester van Karel V, en later tot Paus verheven, onder den naam van Adriaan VI.

Tot aandenken en dankbaarheid wegens de opvoeding die hij te Leuven genoten had, stichtte hij aldaar een collegie, dat steeds zijnen naam bleef dragen, en waar behoeftige studenten werden opgenomen.

AERTSZ. (RIJKERT)

Deze Nederlandsche schilder werd in 1482 te Wijk aan Zee geboren.

Zijne ouders waren arme visschers, en hij zoude ongetwijfeld die zelfde kostwinning hebben uitgeoefend, wanneer hem niet in zijne kindschheid een ongeluk had getroffen, dat zijn volgend lot en bestemming veranderde.

Op zijn tiende jaar namelijk, kreeg hij eene brandwond aan het been, en werd ter genezing naar Haarlem gezonden; de wond was nogthans zoo gevaarlijk, dat het been moest afgezet worden. De genezing vorderde langzaam, en de kleine Aertsz bragt vele pijnlijke en vervelende dagen door. Geplaatst aan het hoekje van den haard, bragt hij den tijd door met op den schoorsteen en op den muur, alles wat hij zag, door middel van houtskool na te teekenen. Sommige personen meenden in dit kinderwerk

eenigen aanleg te bespeuren, en vroegen hem, of hij lust voor de schilderkunst zoude gevoelen, waarop hij met geestdrift antwoordde, dat hierin onderwezen te mogen worden, zijn grootste lust en begeerte zoude zijn. Na zijne genezing werd hij te dien einde aan den beroemden schilder Jan Mostaert voorgesteld, om onderwijs te ontvangen, met dat gevolg, dat hij onder zijne leiding zulke vorderingen maakte, dat hij spoedig de voetstappen zijns meesters drukte en een beroemd schilder werd. Niet alleen door zijn talent, maar insgelijks door een onbesproken gedrag, mogt hij in de achting van een ieder deelen. Hij stierf in den hoogen ouderdom van 95 jaren, in 1577.

BOERHAVE. (HERMANUS)

erd in 1668 te Voorhout, bij Leiden, geboren. Op zijn elfde jaar kende hij reeds het grieksch en het latijn, en had groote vorderingen in de meetkunde gemaakt. Op zijn veertiende jaar werd hij aan de hoogeschool te Leiden, als student ingeschreven, en maakte in alle

wetenschappen groote vorderingen. In het volgende jaar verloor hij zijnen vader; van dien tijd af moest hij er op bedacht zijn, om door eigen vlijt in zijn onderhoud te voorzien. Hij legde zich eerst op de godgeleerdheid en

Hermanus Boerhave.

vervolgens op de geneeskunde toe. Op zijn twintigste jaar werd hij, na het uitspreken eener academische redevoering, door de stad Leiden met eene gouden medaille begiftigd.

Op zijn twee-en-twintigste jaar werd hij tot doctor in de wijsbegeerte bevorderd, en drie jaren later tot doctor in de geneeskunde.

Van deze laatstgenoemde wetenschap maakte hij zijn hoofd- en lievelingsvak, met dat gevolg, dat zijn naam onsterfelijk is geworden. Hij overleed in 1738, in den ouderdom van zeventig jaren, en liet een vermogen na van vier millioen, dat hij alleen aan zijn buitengewoon talent te danken had.

BOXHORN. (MARCUS ZUERIUS)

Werd in het jaar 1612 te Bergen op Zoom geboren. Hij maakte, nog zeer jong zijnde, zulke groote vorderingen in de letteren, dat hij op zijn zeventiende jaar een bundel gedichten uitgaf, die van een uitmuntend talent getuigden. Negentien jaren oud zijnde, verscheen er van hem eene uitgaaf van Suetonius, met noten van zijne hand. Korten tijd daarna werd hij bevorderd tot hoogleeraar in de grieksche taal.

Een groot aantal wetenschappelijke werken, door hem geschreven, zagen het licht.

Hij bereikte slechts den ouderdom van een-en-veertig jaren.

BROUWER. (ADRIAAN)

Werd te Haarlem in het jaar 1608, uit zeer behoeftige ouders geboren, die niet in staat waren hem iets te laten leeren; hij werd nogthans een bekwaam schilder, alleen door eigen vlijt, geboren uit zijnen hem ingeschapen lust voor de schilderkunst.

Nog zeer jong zijnde, teekende hij met de pen bloemen en vogels voor zijne moeder, die den kost met borduren verdiende, toen een zeker schilder, Hals genaamd, toevallig voorbij den winkel kwam, en den kleinen Adriaan met zulk eene gemakkelijkheid en smaak ziende teekenen, het voorstel deed, om hem als kind aan te nemen en voor zijne opvoeding en onderwijs zorg te dragen. Deze Hals was eigenlijk niets anders, dan een eigenbelangzoeker, die van den ongelukkigen toestand, maar vooral van het talent van den jongen Brouwer, partij trok, want hij sloot hem in een vertrek der bovenste verdieping op, liet hem veel werken, en verkocht zijne stukken voor eenen hoogen prijs.

Eens vond de kleine ongelukkige het middel, om uit het huis van Hals, die zijn tiran in plaats van zijn weldoener was, te ontsnappen; niet wetende waarheen, liep hij in de groote kerk en ging onder het orgel staan, waar

hij door een vriend van Hals herkend werd, die hem bij dien schilder terugbragt en denzelven vermaande om in het vervolg zijnen leerling beter te behandelen. Dit geschiedde nogthans niet, zoodat de jonge Brouwer andermaal genoodzaakt was te ontvlugten. Deze keer nam hij de wijk naar Amsterdam, alwaar hij bij eenen herbergier zijn intrek nam. Deze brave man verschafte den jongen vlugteling de gelegenheid, om door zijn penseel in zijne behoeften te voorzien; hij vervaardigde eene schilderij, voorstellende een gevecht in eene herberg, tusschen soldaten en boeren, welk stuk zoo fraai was, dat een liefhebber er honderd ducaten voor gaf. Van dien tijd af begon Brouwer zelf eerst te bemerken, welke partij hij van zijn talent konde trekken; zijne schilderstukken werden dan ook hoe langer hoe meer gezocht. Ofschoon hij veel geld won, was en bleef hij tot aan zijnen dood toe arm, doch steeds vrolijk en opgeruimd.

Ongelukkigerwijze was zijn gedrag niet in evenredigheid van zijn talent; hij was steeds los en ongebonden, zoodat hij in den ouderdom van twee-en-dertig jaren, in zeer behoeftige omstandigheden, te Antwerpen in het gasthuis overleed, en Rubens de kosten zijner begravenis betaalde.

Men verhaalt van hem de volgende anecdote, die tevens kan dienen om zijn karakter te leeren kennen:

Bemerkende dat men hem wegens zijne slordige kleeding ontweek, schafte hij zich eens een geheel fluweel

pak aan, en verscheen er mede in het openbaar. Vervolgens op een groot gastmaal genoodigd zijnde, nam hij, naauwelijks aan tafel gezeten, eene groote kom met saus en stortte die over zijn kleed uit; toen men hem naar de rede van deze zonderlinge handelwijze vroeg, antwoordde hij: «Ik trakteer mijn kleed, dat door ul. ter maaltijd genoodigd is.»

CANTERS.

eker schrijver, Colomiez genaamd, verhaalt, dat er in de XVI^de^ eeuw vier kinderen, uit Vriesland geboortig, algemeene bewondering en verbazing verwekten, uit hoofde zij, nog geen tien jaren bereikt hebbende, op alle vragen konden antwoorden. Het waren drie broeders, Pieter, Andries en Jacob Canters genaamd, benevens eene jongere zuster, wier voornaam onbekend is. Zij reisden door geheel Duitschland, Frankrijk en Italië, hielden overal openbare zittingen, waarin zij over allerlei wetenschappelijke onderwerpen zich door een ieder lieten ondervragen.

CANTERE. (WILLEM, THEODOOR EN ANDRIES)

Willem Cantere werd te Utrecht geboren, in 1542. Hij legde zich, van zijne vroegste jeugd, met zoo veel ijver op de studie toe, dat hij vóór zijn twintigste jaar reeds acht boekdeelen uitgaf, fragmenten uit onderscheidene latijnsche schrijvers behelzende, benevens eene latijnsche vertaling der *Cassandra* van Lycophron, met aanteekeningen. Nog geen vier en twintig jaren oud zijnde, verscheen van hem eene latijnsche vertaling der redevoeringen van Aristides, in folio. Hij overleed in 1576, slechts vier en dertig jaren oud.

Zijn broeder Theodoor gaf reeds op zijn vijftiende jaar twee boekdeelen in het latijn uit.

Andries Cantere, neef van de twee bovengenoemden, maakte in zijne prille jeugd zulke vorderingen in de Godgeleerdheid en in de Regtsgeleerdheid, dat hij op zijn dertiende jaar het Oude en Nieuwe Testament in het openbaar uitlegde, en stellingen verdedigde, zoowel in het burgerlijke, als in het kerkelijke regt.

CHASSÉ. (DAVID HENDRIK)

De grijze bevelhebber der dappere bezetting van Antwerpens citadel, is gewis bij mijne jeugdige lezers niet onbekend. Zij zullen ongetwijfeld hem in dien tijd en later, wel als *papa* Chassé hebben hooren noemen, en welligt in den eersten opslag zich verwonderen, hem hier onder de beroemde Nederlandsche *kinderen* gerangschikt te zien. In den zin evenwel, dien wij aan dat woord hechten, — zie de inleiding — komt hem hier mede eene plaats toe.

Hij werd te Thiel, in de provincie Gelderland, op den 18den Maart 1765 geboren. Hij ging in militaire dienst, naauwelijks den ouderdom van tien jaren bereikt hebbende; was luitenant op zijn zestiende, en kapitein op zijn twee en twintigste jaar.

CONRINGIUS (HERMAN)

Werd geboren te Norden, in Vriesland, op den 9den November 1606. Hij was op zijn veertiende jaar hoog-

leeraar in de regten. Na zich door het schrijven van vele werken over de oudheidkunde en de regtsgeleerdheid, beroemd gemaakt te hebben, stierf hij den 12den December 1681.

DELRIO (MARTINUS ANTONIUS)

te Antwerpen in 1551 geboren, gaf bereids in zijne vroegste jeugd, doorslaande blijken van een vlug en doordringend verstand, en van eenen onvermoeiden ijver. Hij ontving het eerste onderrigt bij de Jesuiten. Hij bestudeerde de regtsgeleerdheid te Leuven. Naauwelijks den ouderdom van negentien jaren bereikt hebbende, gaf hij een werk uit, zeer belangrijke aanteekeningen behelzende op de treurspelen van Seneca; hij haalde in dit werk meer dan twaalf honderd schrijvers aan, en wel op zulk eene wijze, dat het ten volle bleek, dat hij ze allen met naauwgezetheid had gelezen. Hij kende tien verschillende talen.

Twee en twintig jaren oud zijnde, werd hij aan de uni-

versiteit van Salamanca tot doctor bevorderd. Hij stierf te Leuven, den 19den October 1608.

DOUZA.

Janus van der Does, genaamd Douza, is gesproten uit een der aanzienlijkste hollandsche geslachten; hij werd geboren te Noordwijk, in 1572, en ontving het eerste onderwijs van zijnen vader, die een achtingswaardig geleerde was.

De jonge Van der Does maakte spoedig groote vorderingen, voornamelijk in de fraaije letteren. In de poëzij, de wijsbegeerte en in de wiskunde, was hij reeds op zijn twaalfde jaar beroemd. Zestien jaren oud zijnde, maakte hij verklaringen op de tooneelstukken van Plautus. Op zijn negentiende jaar gaf hij een werk uit over de sterren, eene verhandeling over de schaduw, alsmede verklaringen op Catullus, Tibullus en Propertius. Op zijn twintigste jaar, werd hij benoemd tot eerste bibliothecaris te Leiden. In het beleg dier stad, bewees hij als kapitein groote diensten. Hij was de leermeester van Frederik Hendrik van Nassau en stierf te 's Gravenhage, nog geen 26 jaren bereikt hebbende.

DRUSIUS.

Jan Drusius zag te Leiden het levenslicht, in het jaar 1583. Hij was van zijne prilste jeugd af aan, een wonder van verstand en geleerdheid. Men zegt, dat hij op zijn vijfde jaar tamelijk goed latijn kon. Zeven jaren oud zijnde, legde hij met de uiterste naauwkeurigheid de hebreeuwsche psalmen uit. Op zijn negende jaar kon hij het hebreeuwsch lezen, zonder punten, en er de punten volgens de regels der spraakkunst bijvoegen, daar waar zij behoorden. Op zijn twaalfde jaar schreef hij met even veel gemak in gebonden als ongebonden stijl. Zeventien jaren bereikt hebbende, sprak hij, in tegenwoordigheid van Jacobus I, koning van Engeland, eene latijnsche redevoering uit. Hij leefde slechts een en twintig jaren. Men vond na zijnen dood nog verscheidene geleerde werken, door zijne hand geschreven.

DYCK (VAN)

Werd te Amsterdam geboren. Zijn vader was schilder op glas, zijne moeder was landschapschilderesse, zoodat men van hem met volle regt kon zeggen, dat hij reeds in de wieg aan zijn ingeschapen genie tot de schilderkunst, kon voedsel geven. Van zijn vroegste kindschheid af aan, gaf hij reeds de kennelijkste blijken van de vermaardheid, die hem later stond te wachten.

ELIAS.

Mathijs Elias werd in Vlaanderen geboren; hij was de zoon van eene arme waschvrouw, die niets bezat dan eene enkele melkkoe. De jonge Mathijs, zoodra hij daartoe in staat was, moest deze koe oppassen en weiden. Maar hij bezat veel aanleg voor de schoone kunsten;

zijne verbeeldingskracht werd gaande gemaakt door al wat hij zag, zoodat hij, naast zijne koe gelegen, in het zand, met een stok alles wat hem omringde, afteekende.

Corbleu, een bekwaam landschapschilder, vond hem eens daarmede bezig, en daar hij veel aanleg bij hem bespeurde, nam hij hem met zich mede en gaf hem het noodige onderwijs in de schilderkunst, waarin hij spoedig zulke vorderingen maakte, dat hij in de kunst beroemd werd en veel geld won, waarmede hij zijne moeder in haren ouderdom ondersteunde. Op zijn twintigste jaar werd hij door het stedelijke bestuur van Ostende geroepen, om zich aldaar te vestigen.

Men vindt vele van zijne schilderstukken, alle eene godsdienstige strekking hebbende, in Parijs en in Holland. Hij overleed te Duinkerken, in den ouderdom van drie en tachtig jaren.

FREDERIK HENDRIK

rins van Oranje, derde Stadhouder der Vereenigde Nederlanden, broeder van Maurits van Nassau, werd geboren in 1583. Hij lag nog in de wieg, toen zijn vader door Balthasar Gerard vermoord werd. Louise de Coligny, zijne moeder, nam haren zoon met zich mede naar Lierville, in de provincie Dunvis, in Frankrijk, waar zij elf jaren vertoefde, zich alleen met zijne opvoeding onledig houdende. Na verloop van dien tijd, stond zij haren zoon toe om weder naar zijnen broeder Maurits terug te keeren, en het was onder dezen bekwamen veldheer, dat hij de kunst van oorlogen leerde. Hij woonde op zijn zeventiende jaar den grooten veldslag van Nieuwpoort bij, en bragt, met den snaphaan in de

hand, steeds aan de zijde zijns broeders strijdende, niet weinig toe tot den goeden uitslag van dezen roemvollen strijd.

Frederik Hendrik.

Frederik Hendrik volgde zijnen broeder in het stadhouderschap op, en overleed in 1647.

GOFFIN

Zoon van een mijnwerker te Luik, verdient met volle regt onder de beroemde kinderen te worden gerangschikt, door de wijze waarop hij zich gedroeg, tijdens zeker ongeluk, in het jaar 1812 voorgevallen in de kolenmijn, Beausont genaamd, in de nabijheid van Luik. — Ofschoon toen nog geen twaalf jaren bereikt hebbende, was het aan zijne tegenwoordigheid van geest en aan zijn voorbeeld alleen te danken, dat de overige arbeiders, ten getale van ruim zeventig, die met hem, onder de orders van zijnen vader, in die mijn arbeidden, toen plotseling het water dreigde hen allen te doen omkomen, gered werden.

GRÉTRY. (ANDRÉ ERNEST MODESTE)

Werd te Luik geboren, op den 11^den^ Februarij 1741. Reeds vroegtijdig gaf hij blijken van bijzonderen en buitengewonen aanleg voor de toonkunst. Hij begaf zich buiten 's lands, om zich in zijne kunst te volmaken, en stierf ook buiten zijn vaderland, en wel in Frankrijk, den 24sten September 1813. Zijn hart heeft hij aan zijne geboortestad gelegateerd, waar het in het jaar 1828, met veel plegtigheid is ingehaald, en sedert dien tijd bepaald is, om een standbeeld voor hem op te rigten, hetwelk, na lang wachten, nu binnen korten tijd schijnt te zullen plaats hebben. Hij was reeds op zijn achttiende jaar een beroemd componist. Tijdens zijn verblijf te Rome, heeft hij zijne eerste Opera geschreven.

GROTIUS (HUGO)

Of Huig de Groot, werd te Delft geboren, den 10^den^ April 1583. Van zijne vroegste jeugd af aan, ontdekte men in hem een doordringend oordeel, een bewonde-

renswaardig geheugen en alle kenteekenen van een groot genie. Acht jaar oud zijnde, maakte hij latijnsche verzen, die menig dichter tot eer zouden verstrekt hebben. Op zijn veertiende jaar ondernam hij de uitgaaf van Martianus Capella, die hij aan de jonge prins van Condé,

Hugo Grotius.

Hendrik van Bourbon, opdroeg. Hij muntte schier in alle vakken van wetenschap uit: talen, geschiedenis, dichtkunde, wijsbegeerte, wiskunde, godgeleerdheid, sterrekunde, regtsgeleerdheid, staatkunde, enz. Op zijn vijftiende jaar schreef hij over onderwerpen uit bijna alle die wetenschappen. Op zijn zestiende jaar schreef

hij een latijnsch treurspel; in dat zelfde jaar liet hij te Leiden een staatkundig werk drukken, handelende over het verbond tusschen eenige magten van Europa, en een ander in het vak der zeevaartkunde, alsmede nog een derde, betrekking hebbende tot de sterrekunde.

Het overige leven van De Groot, is eene aaneenschakeling van studie en werkzaamheden van allerlei aard. Men zoude gemakkelijk eene geheele bibliotheek kunnen vormen uit de werken, door hem geschreven; het is dus onmogelijk ze alle hier op te noemen, en het behoort daarenboven ook niet tot het oogpunt, waaruit wij De Groot thans voor onze lezers moeten beschouwen. Om die reden zullen wij hier niet gewagen van de overige lotgevallen zijns levens. Hij overleed te Rostock, in Saxen, in 1645, den ouderdom van twee en zestig jaren bereikt hebbende.

HARTSOEKER (NICOLAAS)

eboren te Gouda in het jaar 1656. Zijne ouders waren onbemiddeld. Hij onthield zich in zijne jeugd van alle mogelijke vermaken, aan dien leeftijd eigen, zoowel om tijd, als ook om geld te besparen, ten einde eenen leermeester te kunnen betalen. Eens eene kleine som bij elkander verzameld hebbende, ging hij daarmede naar eenen onderwijzer in de wiskunde, en vroeg hem, of hij hem daarvoor die wetenschap wilde leeren; de som was naauwelijks toereikende om hem gedurende zeven maanden onderrigt te geven. De onderwijzer antwoordde hem: «Ik wil u wel spoedig voorthelpen, wanneer gij slechts veel en spoedig wilt werken.» De jonge Hartsoeker werkte den ganschen dag en een groot gedeelte van den nacht onafgebroken door, zoodat zijne ouders bevreesd waren, dat hij ziek zoude worden. Hij nam bijna dezelfde voorzorgen om zijne aanhoudende naarstigheid verborgen te houden, als andere kinderen

op zijne jaren veelal doen, om hunne luiheid te bedekken. Niet zelden hing hij des nachts zijne bedlakens voor de vensters, ten einde zijne ouders niet zouden zien, dat hij werkte. Door deze en soortgelijke middelen, bereikte hij zijn doel, en werd een der beroemdste sterrekundigen en een der vermaardste natuurkundigen van zijne eeuw. Hij overleed te Utrecht, den 10 December 1725, in den ouderdom van negen en zestig jaar.

HEIN (PIET)

Een der beroemdste Nederlandsche zeehelden, werd geboren te Delfshaven, in 1570. Zijn vader was een eenvoudig visscher. In 1584 werden beiden door de Spanjaarden gevangen genomen, en als oproerlingen naar de galeijen verwezen; zij zouden aldaar een zeer ellendig leven geleid hebben, wanneer niet de jonge Piet Hein, door breiwerk dat hij vervaardigde en vervolgens verkocht, hun lot had weten te verzachten. Na vier jaren gevangenschap, stierf de vader. Piet Hein vond middel om te ontsnappen, en werd naderhand op zee een der geduchtste vijanden van Spanje. Hij stierf aan boord, den 18den Junij 1629.

HEINSIUS (DANIEL)

Zag te Gent in 1581 het eerste levenslicht. Hij ontsproot uit een aanzienlijk geslacht, en begon zijne eerste studiën in den Haag en vervolgens in Zeeland. Hij maakte vroegtijdig vorderingen in de zedekunde, maar vooral in de dichtkunst. Negen jaren oud zijnde, maakte hij reeds verzen, zonder iets van de wetten der versificatie, noch zelfs van de regels der spraakkunst, te kennen. Een jaar daarna, maakte hij op den dood van een kind van zijnen leeftijd een vers, waarin men in eene groote mate eenen zuiveren smaak opmerkte. In hetzelfde jaar gaf hij verscheidene puntdichten uit.

Op zijn 14de jaar, werd hij door zijnen vader naar Franeker gezonden, om in de regten te studeren. Hij toonde nogthans aldaar meerder lust voor de fraaije letteren, en legde zich voornamelijk op het Grieksch toe, waarvan hij, op school zijnde, niets had willen leeren. De lust dien hij voor deze schoone taal opvatte, werd voornamelijk vergroot, door het lezen der Grieksche dichters, waarin hij voedsel vond voor zijne neiging tot de dichtkunst, zoodat hij op zijn 15de jaar, zich de moeite getroost hebbende om het Grieksche gedicht, de roman van *Hero en Leander* bevattende, van het begin tot het einde af te

schrijven, eenige maanden later in staat was, hetzelve aan zijne medeleerlingen uit te leggen.

Vervolgens ging hij naar Leiden, om zijne studiën verder te voltooijen, en er de lessen van den beroemden Scaliger bij te wonen, met dat gelukkig gevolg, dat hij op zijn 17de jaar commentariën over *Silius Italicus* uitgaf. Eindelijk werd hij, 18 jaren oud zijnde, benoemd om den leerstoel in de geschiedenis en in de staatkunde, door het overlijden van zijnen meester, vriend en leidsman Scaliger opengevallen, te vervullen. Hij overleed in 1655.

HONDIUS.

Geboren in 1633 te Wackerne, in Vlaanderen, teekende en graveerde op koper en ivoor, toen hij 8 jaren oud was, en zulks alleen uit eigen ingeschapen genie, zonder eenen meester gehad te hebben. Hij werd later niet alleen een der beste plaatsnijders van zijnen tijd, maar ook een der beroemdste lettergieters, eene kunst, die hij ook geheel uit zich zelven geleerd had. Hij stierf in 1611, in den ouderdom van 48 jaren.

HOOGEVEEN (HENDRIK)

Werd geboren te Leiden in 1712, uit behoeftige ouders, en reeds vroegtijdig daar ter stede op school gelegen. Maar niettegenstaande zijnen buitengewonen ijver, zoo zelfs, dat men bevreesd was dat hij zijne gezondheid zoude ondermijnen, was het hem in den beginne volstrekt onmogelijk, eenige de minste vorderingen te maken. Hetzij dat de armoede de ontwikkeling zijner geestvermogens had in den weg gestaan, hetzij dat de gestrengheid van zijnen leermeester in de onderste klasse dezelve had onderdrukt, de jonge Hendrik konde maar volstrekt niets leeren. Eensklaps evenwel, veranderde zulks geheel en al, zoodat hij, voordat het jaar ten einde was, al zijne overige medeleerlingen was voorbij gesneld. Vóór zijn twintigste jaar, werd hij tot mededirecteur der school te Gorinchem benoemd, en weinig tijds daarna, tot directeur eener nieuw opgerigte school te Woerden, welke school hij, niettegenstaande zijnen nog zoo jeugdigen ouderdom, door zijn wijs beleid, in eene ruime mate deed bloeijen. Hij bekwam door zijne geschriften, den naam van een doorkneed taalkundige. Hoogeveen overleed in 1791, den ouderdom van negen en zeventig jaren bereikt hebbende.

KAREL DE VIJFDE.

Hij werd te Gent geboren, op den 24 Februarij 1500. Hij was de oudste zoon van Philippus I, Aartshertog van Oostenrijk, en van Jeanne, koningin van Castilië. Men gaf hem vroegtijdig de beste leermeesters, waarvan hij zulk een naarstig gebruik maakte, dat hij, nog zeer jong zijnde, reeds aanzienlijke vorderingen maakte in de levende talen, de geschiedenis en de staatkunde. Hij was van eene zeer levendige inborst; nog kind zijnde, vond men hem dikwijls al vechtende en schermende tegen de behangsels, waarop beeldjes, krijgslieden voorstellende, afgebeeld waren; of wel zijne pagies, rondom zich in slagorde verzamelende, en met hen een gevecht aanvangende, waarin hij natuurlijkerwijze steeds overwinnaar was, en waarna hij zich dan door zijne krijgslieden liet ronddragen.

Men verhaalt van hem den volgenden schoonen trek uit zijne jeugd:

Hij was een groot liefhebber van de jagt. Eens dat hij zich aan dat vermaak overgaf, en een wild zwijn te ver had nagezet, was hij, alleen door den graaf De Bossu ver-

Karel V.

gezeld, in het diepste van het bosch verdwaald, toen hij bemerkte dat die jonge edelman zich bij ongeluk eene wonde had toegebragt met een mes, dat, volgens het gebruik van dien tijd, vergiftigd was. Het eenige middel om den voortgang van het vergif te stuiten, was om het

op staande voet uit te zuigen. Hij aarzelt geen oogenblik om, niettegenstaande de weigering van den jongen graaf, hem deze dienst te bewijzen. Hij had zulke vorderingen in de levende talen gemaakt, dat men dikwijls hoorde zeggen, dat hij met den Paus *Italiaansch*, met de koningin, zijne moeder, *Spaansch*, met de koningin Catharina, zijne tante, *Engelsch*, met zijne vrienden *Vlaamsch*, en met zich zelven *Fransch* wilde spreken.

In het jaar 1517 erfde hij de Spaansche kroon, en toen twee jaren later, Maximiliaan I, zijn grootvader, stierf, werd hij tot Keizer verheven.

Op den 25 October 1555, deed hij afstand van de Spaansche kroon, ten behoeve van zijnen zoon Philippus II. Het volgende jaar deed hij afstand als Keizer, ten behoeve van zijnen broeder Ferdinand, en begaf zich in het klooster van St.-Just, in de provincie van Estramadura, waar hij op den 21 September 1558 overleed.

LAAR, OF LAER. (PIETER VAN)

Pieter van Laar, bekend onder den bijnaam van *Bambozo* of *Bamboche*, hem door de Italianen gegeven wegens zijn bijzonder uiterlijk aanzien, werd geboren in het dorp Laren, in het jaar 1613.

Van zijne kindschheid af, toonde hij eenen bijzonderen aanleg voor de schilderkunst. De voorwerpen die hij slechts ééns gezien had, teekende hij naderhand met veel getrouwheid na. Men plaatste hem onder het opzigt van een bekwaam schilder, en liet hem vroegtijdig naar Rome vertrekken, waar hij spoedig zich door zijne talenten een' naam maakte.

Boerekermissen, jagtgezigten en dergelijken, maakten zijn hoofdvak uit. Hij verdronk zich in twee en zestig jarigen ouderdom.

LAURENT (PIETER JOSEPH)

Geboren in Vlaanderen, in het jaar 1715, vervaardigde op zijn 8ste jaar een werktuig, dat van deskundigen zoodanig geprezen werd, dat men toen reeds voorspelde, dat hij spoedig een bekwaam werktuigkundige zoude worden. De provinciën Vlaanderen en Henegouwen, zijn aan hem droogmakerijën verschuldigd, die men voor onuitvoerbaar had gehouden. Hij was destijds naauwelijks twintig jaren oud. Hij stierf in 1773, den ouderdom van acht en vijftig jaren bereikt hebbende.

LIPSIUS (JUSTUS)

Werd geboren te Isca, bij Brussel, in 1547. Men wil dat er reeds boeken van hem in het licht zouden zijn gekomen op zijn negende jaar. Hoe dit nu ook zij, zeker is het, dat hij, nog geen twaalf jaren oud zijnde, een Latijnsch gedicht uitgaf, en dat hij van dat tijdstip af aan

niet eerder met schrijven ophield, dan toen de dood aan zijn werkzaam leven een einde maakte. Op zijn negentiende jaar, gaf hij zijne *Lessen over verschillende onderwerpen* uit, een werk, dat voor het beste gehouden wordt van alles wat hij geschreven heeft. Hij heeft verscheidene werken nagelaten over de staatkunde, krijgskunde, oudheidkunde, enz., enz.: hij overleed te Leuven in 1606, in negen en vijftig jarigen ouderdom.

MAURITS VAN NASSAU.

en der beroemdste bevelhebbers van lateren tijd, tweede zoon van Willem I, Prins van Oranje, grondlegger der vrijheid van Nederland, werd geboren in 1567. Hij studeerde te Leiden, toen zijn doorluchtige vader vermoord werd. Ofschoon toen slechts den ouderdom van zeventien jaren bereikt hebbende, werd hij aan het hoofd des bestuurs geplaatst. Hij deed weldra door zijn gedrag zijnen jeugdigen ouder-

Maurits van Nassau

dom vergeten, en toonde dat men ook vóór twintig jaren, een *man* kan zijn. Hij overleed in den jare 1625.

MEURSIUS (JAN)

Werd geboren te Loosduinen, bij den Haag, in het jaar 1579. Toen hij zeven jaren oud was, had hij reeds vele vorderingen in het Latijn gemaakt. Zijn vader zond hem

op zijn elfde jaar naar Leiden, waar hij, een jaar daarna, Latijnsche redevoeringen uitsprak en liet drukken, die nog heden ten dage bestaan; dertien jaren oud zijnde, gaf hij Grieksche verzen in het licht, die thans nog door deskundigen geprezen worden. Op zijn zestiende jaar maakte hij verbeteringen op *Licophron*, de moeijelijkste misschien van alle Grieksche dichters. Een jaar later gaf hij een werk in het licht over de Idijllen van Théocritus, verrijkt met hoogst belangrijke aanteekeningen en noten. Negentien jaren oud zijnde, schreef hij twee zeer belangrijke werken, het eene over *Minutius Felix*, en het andere over *Arnobius*.

Meursius werd in het jaar 1610 tot hoogleeraar in de Grieksche taal aan de Leidsche Hoogeschool benoemd, en vervolgens tot historieschrijver van den koning van Denemarken. Hij overleed in 1639, den ouderdom van 60 jaren bereikt hebbende.

POTTER (PAUL),

en Hollandsch schilder, geboren te Enkhuizen in 1625, zoon van een zeer middelmatig schilder. De jonge Potter legde van zijne eerste jeugd af, den zeldzaamsten aanleg aan den dag. Hij teekende alles na wat hij zag, op eenen leeftijd, dat andere kinderen beginnen te lezen. Naauwelijks den ouderdom van 15 jaren bereikt hebbende, werd hij bereids onder de grootste meesters van zijn land geteld. Er zijn verscheidene stukken bekend, door hem op dien leeftijd vervaardigd, en die met regt eene plaats onder de meesterstukken toekomen. Te 's Hage bevindt zich zijn beroemde stier met den ossendrijver, en op verscheidene plaatsen van ons land, vindt men stukken van dezen beroemden schilder, die slechts negen en twintig jaren oud werd.

RUITER. (MICHIEL DE)

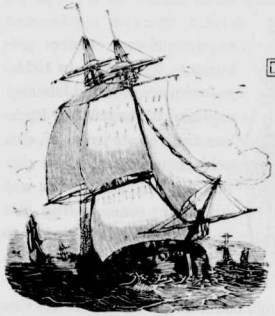

Deze beroemde vlootvoogd werd te Vlissingen geboren, den 24 Maart 1607. Hij deed reeds in zijne prille jeugd vooruitzien, wat men later van hem te verwachten had. Hij boezemde zijnen school- en speelmakkers ontzag en bewondering in door zijne stoutmoedigheid, buitengewone ligchaamskrachten en behendigheid. Eens dat men in zijne geboortestad Vlissingen bezig was met te werken aan den toren, beklom hij denzelven tot boven aan den appel, en ging er op zitten. Het werkvolk, dat hem niet had gezien, nam, toen zij naar huis wilden gaan, de ladders weg. Zij, die op straat waren, en hem zoo hoog in dien gevaarlijken toestand gewaar werden, beefden voor hetgeen hem te wachten stond. Hij alleen bleef bedaard, en klom met de grootste koelbloedigheid

naar beneden, telkens met de hakken zijner schoenen, de leijen van den toren brekende, en zich op die wijze eenen ladder vormende. Het spreekt wel van zelf, dat dit voorval spoedig door de geheele stad bekend werd en een ieder met verwondering vervulde. Toen hij groot ge-

Michiel de Ruiter

noeg was geworden om een ambacht te leeren, plaatste zijn vader hem in eene lijnbaan, doch dit was slechts van korten duur. Spoedig zocht en vond hij gelegenheid om ter zee te varen, want reeds op zijn elfde jaar, ging hij aan boord van een schip als matroos. Wij zullen hier over

dezen grooten man, dien met regt mede eene plaats onder de beroemde Nederlandsche kinderen toekomt, niet verder uitweiden, maar verwijzen onze lezers naar hetgeen wij in een expresselijk over hem geschreven werkje, in de vorige maand uitgekomen, en mede tot de Bibliotheek der Jeugd behoorende, gezegd hebben.

SCHUURMAN (ANNA MARIA)

erd geboren te Utrecht, en niet te Keulen, zoo als wij bij vele Fransche en andere schrijvers vinden aangeteekend, op den 5 November 1606. Zij was van hare vroegste jeugd af aan, een toonbeeld van talent en bekwaamheid. Op haar 6de jaar, vermaakte zij zich met allerlei figuren van papier te knippen, en zulks zonder eenig voorbeeld en geheel uit eigen vinding.

Acht jaren oud zijnde, teekende zij met veel bekwaamheid bloemen. In haar tiende jaar leerde zij in eenige weinige uren borduren, met zoo veel bekwaamheid, dat een ieder er zich over verwonderde. Maar hetgeen veel meer zegt, is, dat zij, bijna op denzelfden leeftijd, in de muzijk, de schilder-, en zelfs in de beeldhouwkunde zeer bedreven was. Daarenboven muntte zij later niet minder uit in talen en wetenschappen; zij bezat eene volkomene kennis van het Latijn, het Grieksch, het Engelsch, het Fransch, het Italiaansch, ja zelfs van het Hebreeuwsch, en was bijzonder ervaren in de aardrijks-, sterre- en wiskunde, alsmede in de godgeleerdheid. Zij werd door vreemde vorsten en geleerden geacht en geraadpleegd, en hield briefwisseling met hen. Deze beroemde vrouw heeft vele werken nagelaten, onder anderen eene in het Latijn geschreven dissertatie over de vraag: *Of de vrouwen moeten studeren.* Zij overleed in het jaar 1678, den ouderdom van een en zeventig jaren bereikt hebbende.

Als eene bijzonderheid vindt men bij eenige schrijvers aangeteekend, dat spinnekoppen voor haar eene wezentlijke lekkernij zouden zijn geweest.

SECUNDUS (JAN, OF JANUS).

Schilder, graveur en dichter, geboren te 's Hage in 1511. Ofschoon hij slechts vijf en twintig jaren leefde (want hij overleed in 1636), heeft hij zich door zijn vroegtijdig ontwikkeld genie, eenen grooten naam gemaakt.

Van zijne kindschheid af aan, gevoelde hij eene groote zucht voor de dichtkunst, en gaf reeds op zijn twaalfde jaar, zoowel treur- als puntdichten en lierzangen uit, welke van een gekuischten smaak getuigden. Zijne schilderstukken en gravures zijn zeldzamer en minder bekend.

TEIRLINCK. (LODEWIJK)

eboren te Hesden, aan de Schelde, heeft zich op zijn 18de jaar door eene moedige en menschlievende daad onderscheiden, waarbij hij zijn eigen leven op het spel zette, om zijne natuurgenooten ter hulp te komen.

Het schuitje, waarmede men te Hesden gewoon is menschen over de Schelde te zetten, sloeg op den 2den Februarij 1821 om, geladen met veertien personen; zeven van hen werden door den stroom medegesleept. Teirlinck springt, zonder zich van zijne kleederen te ontdoen, in het water, en brengt voor en na vier personen aan wal, die anders ongetwijfeld hun graf in de rivier zouden gevonden hebben. Hij keert voor

de vijfde maal terug naar de plaats des gevaars, en moet, tot zijne smart, twee vrouwen, die zich aan elkander vasthielden, zien zinken, voordat het hem mogelijk was deze ongelukkigen te naderen, waarop hij, door koude en vermoeijenis uitgeput, genoodzaakt was op zelfbehoud indachtig te zijn, en zich naar den wal te begeven. De koning, van deze daad onderrigt, gaf bevel, om uit zijnen naam, aan dezen jongeling een gouden horologie, benevens eene som van honderd gulden ter hand te stellen.

THONUS. (GILLES EN THOMAS)

Kinderen van een mijnwerker, in de nabuurschap van Luik, verdienen hier insgelijks met lof vermeld te worden om het volgende:

Den 11den Februarij 1811, werd de mijn, waar zij met hunnen vader en een groot aantal arbeiders aan het werk waren, door eene overstrooming, het gevolg eener instorting, geteisterd. De mijnwerkers, op eigen levensbehoud bedacht, ijlen allen naar den bak, om naar boven geheschen te worden. Deze twee kinderen echter,

hunnen vader niet ziende, weigeren zonder hem gered te worden; zij doorloopen, niettegenstaande het gevaar steeds dreigender wordt, de geheele, negen honderd voeten onder den grond zich bevindende mijn, en hunnen vader gevonden hebbende, brengen zij hem naar de opening, en laten zich nu eerst, terwijl zij om zijnen hals blijven hangen, naar boven hijschen.

TROMP (MARTEN)

Werd in 1597 in den Briel geboren; zijn vader was kapitein ter zee. Vroegtijdig ontwikkelde zich in hem de zucht voor het zeeleven. Hij ging reeds met zijn achtste jaar aan boord, en maakte eene reis naar Indië. In het jaar 1607, dus naauwelijks tien jaren oud zijnde, onderscheidde hij zich bij den slag van Gibraltar. Op zijn elfde jaar werd hij door Engelsche kapers gevangen genomen en korten tijd daarna door Barbarijsche zeeroovers. Hij ontsnapte nogthans, kwam in Holland terug, nam dienst als eenvoudig matroos en klom, door verdienste, spoedig tot den graad van admiraal. Hij sneuvelde op den 10den Augustus 1653, in eenen zeeslag tegen de Engelschen.

Zijn lijk werd naar Delft overgebragt en op last der Staten van Holland, plegtig ter aarde besteld, en een praalgraf ter zijner nagedachtenis opgerigt.

WETSTEIN (KAREL ANTHONIUS)

e Amsterdam, den 14den April 1743 geboren. Hij legde zich vroegtijdig en met veel ijver op de studie der regtsgeleerdheid toe, met dat gevolg, dat hij op zijn negentiende jaar tot doctor in de beide regten, aan de hoogeschool te Leiden werd bevorderd. Vroeger had hij reeds eene zekere vermaardheid verkregen, door het uitgeven van onderscheidene dichtstukken, waaronder men voornamelijk opmerkte *De verlossing of het ontzet van Leyden*, waarvoor

het stedelijk bestuur dier stad hem ter belooning het burgerregt, benevens eene gratificatie schonk.

Hij had ook veel smaak voor en kennis van het tooneel. Er zag van hem onder anderen een vertaald treurspel het licht, *Willem Tell* genaamd. Door eene ongeneeslijke ziekte aangetast, waaraan hij gedurende twaalf jaren lijdende was, stierf hij op den 29sten Junij 1797, in den schoot zijner familie, op een buitenverblijf nabij 's Gravenhage.

WIJNPERSSE (JACOBUS VAN DE)

Werd te Groningen geboren, op den 17den November 1761; zijn vader was hoogleeraar aan de Leidsche hoogeschool.

Van zijne vroegste jeugd af aan, onderscheidde hij zich door naauwgezetten ijver en studie; het vaderlijk onderwijs maakte hem spoedig met de redekunde, de meetkunde en de bovennatuurkunde gemeenzaam. Hij legde zich ook op de genees- en ontleedkunde toe, en gaf, negentien jaren oud zijnde, een zeer belangrijk geschrift, op deze wetenschap betrekking hebbende, in het licht. Op zijn twee en twintigste jaar werd hij tot Doctor

in de geneeskunde, aan de Universiteit van Leiden bevorderd, en tot correspondent van het geneeskundig genootschap te Parijs benoemd. Na in menigen academischen wedstrijd de overwinning behaald te hebben, sloot zijn vroegtijdig afsterven, op den 6den April 1788, in den jeugdigen leeftijd van slechts zeven en twintig jaren, eene loopbaan, die zoo schitterend was aangevangen en nog zoo veel scheen te beloven.

INHOUD.

Inleiding . . . . . blz. VII
Adriaan VI. . . . . » 1
Aertsz. (Rijkert) . . . . . » 2
Boerhave. (Hermanus) . . . . . » 3
Boxhorn. (Marcus Zuerus) . . . . . » 5
Brouwer. (Adriaan). . . . . » 6
Canters . . . . . » 8
Cantere. (Willem, Theodoor en Andries) . . . . . » 9
Chassé. (David Hendrik) . . . . . » 10
Conringius. (Herman). . . . . » 10
Delrio. (Martinus Antonius) . . . . . » 11
Douza . . . . . » 12
Drusius . . . . . » 13
Dyck. (Van). . . . . » 14
Elias . . . . . » 14

Frederik Hendrik . . . . . blz. 16
Goffin . . . . . » 18
Grétry. (André Ernest Modeste) . . . . . » 19
Grotius. (Hugo) . . . . . » 19
Hartsoeker. (Nicolaas) . . . . . » 22
Hein. (Piet) . . . . . » 23
Heinsius. (Daniel) . . . . . » 24
Hondius . . . . . » 25
Hoogeveen. (Hendrik) . . . . . » 26
Karel de Vijfde . . . . . » 27
Laar, of Laer. (Pieter van) . . . . . » 30
Laurent. (Pieter Joseph) . . . . . » 31
Lipsius. (Justus) . . . . . » 31
Maurits van Nassau . . . . . » 32
Meursius. (Jan) . . . . . » 33
Potter. (Paul) . . . . . » 35
Ruiter. (Michiel de) . . . . . » 36
Schuurman. (Anna Maria) . . . . . » 38
Secundus. (Jan, of Janus) . . . . . » 39
Teirlinck. (Lodewijk) . . . . . » 40
Thonus. (Gilles en Thomas) . . . . . » 41
Tromp. (Martijn) . . . . . » 42
Wetstein. (Karel Antonius) . . . . . » 43
Wijnperse. (Jacobus van de) . . . . . » 44